

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

อาการคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยหลังได้รับการระงับ
ความรู้สึกทั่วร่างกายในโรงพยาบาลมหाराช
นครเชียงใหม่

ผู้เขียน

นางสุวิมล ศุภวงศ์วรรณะ

ปริญญา

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ชลอศรี แดงเปี่ยม ประธานกรรมการ
อาจารย์ศิลกา ไครไพบูลย์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอาการและความรุนแรงของอาการคลื่นไส้อาเจียน โดยหาความสัมพันธ์การเกิดอาการคลื่นไส้อาเจียนกับ เพศ อายุ น้ำหนัก ดัชนีมวลกาย ความดันโลหิตก่อนการระงับความรู้สึก สภาพร่างกายผู้ป่วยก่อนผ่าตัด ชนิดของการผ่าตัด ประวัติการเมารถหรือเวียนศีรษะ ยาก่อนการระงับความรู้สึก ขนาดของยาระงับความรู้สึก ระยะเวลาได้รับการระงับความรู้สึก และอาการท้องอืดหลังผ่าตัด และศึกษาอาการข้างเคียงอื่นๆในผู้ป่วยหลังได้รับการระงับความรู้สึกทั่วร่างกายชนิดใส่ท่อช่วยหายใจใน 24 ชั่วโมงแรกหลังผ่าตัด กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงเป็นผู้ป่วยแผนกศัลยกรรมทั่วไป กระจกและข้อนิ้วข้อมือ โสศ สอน นาสิก จักษุ และระบบขับถ่ายปีสภาวะ ที่ทราบกำหนดการผ่าตัดจำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานของวิสัญญีแบบสังเกตอาการในห้องพักฟื้น และแบบสัมภาษณ์ที่มีค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาเท่ากับ .94 และความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการทดสอบด้วยไค-สแควร์

ผลการศึกษานี้พบว่า เกิดอาการคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยหลังผ่าตัดร้อยละ 36.7 โดยเกิดอาการที่หอบผู้ป่วยมากที่สุดคือร้อยละ 20 และผู้ป่วยที่แสดงอาการคลื่นไส้อาเจียนรุนแรงจากน้อยที่สุด ปานกลาง และมากที่สุดมีร้อยละ 45.5, 38.6, และ 15.9 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับ เพศ น้ำหนัก ดัชนีมวลกาย สภาพร่างกายก่อนผ่าตัด ประวัติการเมารถหรือเวียนศีรษะ และอาการท้องอืด

หลังผ่าตัด มีความสัมพันธ์กับการเกิดอาการคลื่นไส้อาเจียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน อายุ ความดันโลหิตก่อนการระงับความรู้สึก ชนิดของการผ่าตัด ยาก่อนการระงับความรู้สึก ขนาดของยาระงับความรู้สึก และระยะเวลาได้รับการระงับความรู้สึก พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอาการคลื่นไส้อาเจียน อาการข้างเคียงอื่นๆนอกจากอาการคลื่นไส้อาเจียนได้แก่ อาการอ่อนเพลีย เวียนศีรษะ เจ็บคอ เสียงแหบ หนาวสั่นซึ่งพบเฉพาะเมื่ออยู่ในห้องพักฟื้น ท้องอืด อึดอัด หายใจลำบากและอาการปวดศีรษะพบร้อยละ 53.3, 40, 31.7, 22.5, 18.3, 16.7, 6.7 และ 6.7 ตามลำดับ

จากการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าอาการคลื่นไส้อาเจียนเป็นอาการที่พบได้จำนวนไม่น้อย หลังการระงับความรู้สึกทั่วร่างกายถึงแม้ว่าในผู้ป่วยบางรายจะได้รับยาป้องกันหรือลดอาการดังกล่าวมาก่อนการระงับความรู้สึกแล้วก็ตาม เนื่องจากอาการคลื่นไส้อาเจียนมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นบุคลากรด้านศูภภาพจึงควรให้ความสำคัญในการดูแลรักษาพยาบาลอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับผู้ป่วยโดยคำนึงถึงปัจจัยเหล่านั้นด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title Nausea Vomiting Symptoms Among Postanesthetic Patients
in Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital

Author Mrs. Suvimon Supawongwattana

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Assoc.Prof. Chalorsri Dangpam Chairperson

Lect. Dinlaga Tripiboon Member

ABSTRACT

The purpose of this correlational descriptive study was to find the symptoms and severity of nausea vomiting related to sex, age, body weight, body mass index, preanesthetic blood pressure, preoperative physical status, type of operation, patient's motion sickness or vertigo history, premedication, dosage of anesthetic agents, the period of time of anesthetic administration, abdominal distention and also to find other side effects among post general anesthetic patients in the first 24 hours postoperation. Specific samples of 120 persons who received elective surgery in the departments of general surgery, orthopedics, gynaecology, ear, nose, throat, eye, and urology were selected by the purposive sampling method. Data collection was undertaken by anesthesia record, a recovery observation study form, and also an interview form. The content validity and reliability of the interview form were .94, .82 respectively. The data were analysed by descriptive statistics and the correlation was tested by means of Chi-square.

The results revealed that 36.7 percent of the samples experienced nausea vomiting. The highest occurrence of 20 percent was found in the wards, the percentage of those patients based on mild, moderate and severe levels was 45.5, 38.6, and 15.9 respectively. The result indicated that sex, body weight, body mass index, preoperative physical status, the patient's

motion sickness or vertigo history and abdominal distention were significantly related to postanesthetic nausea vomiting ($p < 0.05$). The results showed no significant relation between age, preanesthetic blood pressure, type of operation, premedication, dosage of anesthetic agents and the period of time of anesthetic administration. Other side effects were weakness, vertigo, sore throat, hoarseness, and shivering which only occurred in the recovery room, abdominal distention, difficulty of breathing and headache were 53.3, 40, 31.7, 22.5, 18.3, 16.7, 6.7 and 6.7 percent respectively.

This study indicated that the symptom of nausea vomiting was most commonly found in post general anesthesia even in the patients who had received preventative medicine for nausea vomiting before anesthesia. Regarding the nausea vomiting symptom, it was related to several factors as mentioned above. Therefore, health personnel should be aware of those factors and how to utilize medical treatment and nursing care for patients.